אחר שריבה הכתוב ומיעט אמרת מרבה אני את אלו שהיה פסולן בקדש ומוציא אני את אלו שלא היה פסולן בקדש קתני מידת יוצא דופן דלא מאי לאו יוצא דופן דקדשים אמר רב הונא בריה דרב נתן לא יוצא דופן דבכור בכור °מפטר רחם נפקא אלא מאי דקדשים מאמ°אמו נפקא האי מאי אי אמרת בשלמא דקדשים היינו דאצריכי תרי קראי חד לבהמת חולין דאוליד דרך דופן ואקדשה וחד לבהמת קדשים דאוליד דרך דופן וקסבר *ולדות קדשים בהוייתן הן קדושים אלא אי אמרת דבכור מפטר רחם נפקא הכי נמי מסתברא מדקתני הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והכלאים הני מהכא נפקא מהתם נפקא °מן הבהמה **להוציא הרובע והנרבע מן הבקר 'להוציא את הנעבד מן הצאן 'להוציא את המוקצה ומן הצאן 'להוציא את הנוגח ותו כלאים מהכא נפקא מהתם נפקא °שור או כשב או עז שור **פרט לכלאים או עז 'פרט לנדמה אלא אצטריכו תרי קראי חד לבהמת חולין וחד לבהמת קדשים הכא נמי איצטריך תרי קראי ת"ר 'המקשה שלשה ימים ויצא ולד דרך דופן הרי זו יולדת בזוב ורבי שמעון אומר אין זו יולדת בזוב 'ודם היוצא משם טמא ורבי שמעון מטהר בשלמא רישא רבי שמעון לטעמיה ורבנן לטעמייהו אלא סיפא במאי פליגי אמר רבינא כגון שיצא ולד דרך דופן

ודם

תורה אור: ויקרא כב · ויקרא א · שם כב

אחר שריבה הכתוב ומיעט אמרת כו'. הואיל וכתוב אחד ריבה וכתוב אחד מיעט מעתה יש לך לילך אחר אומד הדעת: **מרבה אני את אלו שהיה פסולן בקדש.** שלאחר שבאו לעזרה אירע פסולן: **מפטר רחם נפקא.** דלא קדיש וכיון דחולין הוא למה לי למעוטי פסולא אם עלה ירד: **מאמו אמו נפקא.** נמי דלא קדיש דגמר מבכור: **תרי קראי.** אמו אמו חלא: **חד לבהמה דחולין ואוליד דרך דופן ואקדשיה.** ושמעינן מאמו אמו דלא קדיש וחד לבהמה דקדשים דעל כרחך ולד היוצא ממנה קדוש מאליו ואיצטריך למעוטי מזבח' דאע"ג דקדיש אם עלה ירד הואיל ולא היה פסולו בקדש: **וקסבר ולדות קדשים בהוייתן הן קדושין** נראה בעיני דלא גרסי' ליה ופירוש משובש הוא דלכל שכן למאן דאמר משעת יצירה הן קדושים דהיינו במעי אמו דאיצטריך למעוטי מזבח: **הכי נמי מסתברא.** דכל הני פסולין דהכא בבהמות קדשים קאמר. ורובע ונרבע כגון שהקדישן ולבסוף נרבעו. ומוקצה ונעבד נמי בקדשים קלים ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר ממון בעלים הן ויכול לאוסרן והכי נמי מוקמינן בפרק בתרא דזבחים (דף קיד.) ואתנן ומחיר כשנתן לה עובר בהמת קדשים קלים באתנן וקסבר בהויתן הם קדושים ולא קדם לכן לפיכך איסור אתנן ומחיר חל עליהם וקדושה דממילא נמי חיילא עלייהו והרי הם קדושים. וכלאים וטרפה ויוצא דופן נמי טולדות קדשים: **הכי נמי מסתברא.** דבקדשים קאי ותרי קראי איצטריכא ליה כדאמר מדקתני הרובע והנרבע וקא ממעט להו מהאי קרא וכי מהכא נפקא מהתם נפקא: **מן הבהמה.** אדם כי יקריב מכם מן הבהמה ולא כל בהמה להוציא את הרובע והנרבע: **נוגח.** שהמית את האדם. והאי רובע ונרבע ונוגח דקתני כגון על פי עד אחד או על פי הבעלים דמודה בקנס פטור הלכך להדיוט שרי ולגבוה אסור אבל ע"פ שני עדים בסקילה הוא ולהדיוט נמי אסור: **כלאים.** מן העז ומן הכבש: **נדמה.** אביו ואמו מן העז והוא כבש. וכיון דנפקי מהתם דלא קדש למה לי למעוטי מהכא דירדו הא חולין נינהו: **לבהמה דחולין.** ואקדשה: **המקשה ג' ימים.** בימי זיבה ורואה דם כל שלשה דרך רחם: **ויצא ולד דרך דופן הרי זו יולדת בזוב.** כלומר זבה היא דכי טיהר רחמנא מזיבה דם הקושי הני מילי בלידה מעלייתא אבל דרך דופן לאו לידה היא: **אין זו יולדת בזוב.** ור"ש לטעמיה דאמר [לעיל מ.] יוצא דופן ולד מעליא הוא ומטהר את קישויו: **ודם היוצא משם.** לקמן מפרש מאי קאמר: **ר"ש לטעמיה.** דאמר במתניתין [שם] יושבין עליו ימי טומאה אפילו בלידה יבשתא וימי טהרה אלמא ולד הוא הלכך לענין קושי נמי ולד הוא ומטהר את קישויו: **אלא סיפא במאי פליגי.** הא ליכא למימר דם היוצא עמו דרך דופן יהיה טמא כדם הלידה דאם כן איפכא מבעי ליה רבי שמעון מטמא דאמר ולד הוא וחכמים מטהרים אלא ודאי אפי' לרבי שמעון לא הוי אלא כדם המכה והא דאמר רבי שמעון במתניתין יושבין עליו ימי טומאה משום ולד קאמר ולא משום דם:

ודם

1 בס"ל: חלא.

משמע בריש מעילה דמשום שחיטה לבדה שנעשה בהכשר לא חשיב פסולו בקדש אף לרבי שמעון דפריך רב יוסף לרבה מדתניא בפרק (א) דם חטאת העוף בזבחים (דף סו:) וסלן אין מטמאין (ב) בבית הבליעה וקתני לעיל שלה העוף שעשאה כמעשה חטאת ותנן התם (דף סח:) כל שפסולו בקדש אינו מטמא וה"ה דלא ירדו ומאי פריך הא התם מוכח בזבחים דעולת העוף שעשאה כמעשה חטאת הייט שהמליקה למטה אבל המליקה היתה במקומה אלא ודאי רבה דאמר ירדו אפילו שחט בצפון וקבל בדרום ומשום שחיטה גרידא לא מקרי פסולו בקדש אף לרבי שמעון ומיהו יש לדחות דבשחט בצפון מודה רבה דלא ירדו ופריך ליה רב יוסף משום שהמליקה אי כמו השחיטה שלמעלה ומוליא דם מן הגוף כמו שעשה בשחיטה ולמ"ש שמלק למעלה כיון שמולה למטה הוי כשחט בדרום: **שהיה** פסולן בקדש. שאין פסולו יכול להיות עד לאחר שהוקדש אבל רובע ונרבע מצי להיות בעודן חולין וקשה דאמרינן בזבחים פ' חטאת העוף (דף סח:) או וסכין מטמאין (ג) אלמא חשיב אין פסולן בקדש אע"ג דלא שייכי עד לאחר שהוקדש ושמאל ולילה נמי הוה מטמאין אי לאו דאית להו הכשר במקום אחר כדאמר התם וזוקין שבפנים קאמר רבי עקיבא דאם עלו לא ירדו משום דהכשר בשוף אלמא חשיב פסולו בקדש אע"ג דיכול להיות קודם הקדש ונראה לפרש דהכא דיוצא בו כשר במקום אחר קרי פסולו בקדש ונשחט בלילה אית ליה הכשר באברים ופדרים ויוצא דמה שכן כשר באימורים ואימורים שכן כשר בבמה ונשפך דמה כיון שקבלה היתה בהכשר מיקרי פסולו בקדש ולשון פסולו בקדש הייט שאין כאן פסול גמור אלא נפסל בקדושתו וכן משמע דפריך התם מ"ש שמאל דאית ליה הכשר ביום הכיפורים ולילה באברים ופדרין ולכך אין מטמאין דהוי פסולן בקדש: **היינו** דאיצטריך תרי קראי. ול"ת וליכתבי ג' קראי בכל הפסולין כמו בטרפה דחשיב הכא בהדייהו דבפרק קמא דמנחות (דף ו.) מצריך ב' קראי בטרפה חד לנטרפה קודם הקדשה וחד לנטרפה לאחר הקדשה ואפילו הכי איצטריך הכא למעוטי מזבח דאם עלתה תרד וה"נ בשאר פסולין ליכתבי תרי קראי בלא קרא דהאי חד לקודם הקדש וחד לאחר הקדש דלא יעלו וקרא דהכא לירדו ויש לומר כיון דגלי גן קרא בטרפה ה"ה לשאר פסולים: **קסבר** ולדות קדשים בהוייתן הן קדושים. פרש"י דל"ג ליה דהא כ"ש למ"ד במעי אמן הן קדושים דאיצטריך למעוטי מזבח ונראה דגרס ליה ולרבותא נקטיה דאע"ג דבהוייתן הן קדושים ולא קדם הקדשן לפסולן אצטריך קרא למעוטי כיון דהפסול לא בא תחלה אלא בבת אחת אבל לא מצי למגרס קסבר במעי אמן הן קדושים דהא בסוף פרק דם שחיטה (כריתות דף כג:) קאמר דקסבר ר"ש בהוייתן הן קדושים וכן מוכח ממתניתין דמוקי קרא דואת לבהמת קדשים ואתנן ומחיר לא משכחת אחר הקדש אפי' לרבי יוסי הגלילי דאמר קדשים קלים ממון הדיוט הוא דאמר בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף ל.) לכל נדר פרט לנדור שאין אתנן חל עלייהו ולא משכחת אלא בולדות קדשים וכמ"ד בהוייתן הן קדושים ונתנם לזונה בעודם בבטן והכי מוקי לה בפ' פרת חטאת (זבחים דף קיד.) וכן פ"ה ול"ת דבשילהי תמורה (דף לג:) תנן אלו הן הנקברים קדשים שהפילו וחולין שנשחטו בעזרה ור"ש אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו משמע דלא פליג אקדשים שהפילו וכיון דבהוייתן הן קדושים אמאי יקברו והלא אין קדושה חלה עלייהו כדתנן פרק כיצד מערימין (שם דף כה:) רשב"ג אומר ילדה טומטום ואנדרוגינוס אין קדושה חלה עלייהו וקאמר דקסבר דבהוייתן הן קדושים ואפילו קדושת דמים אין חלה עלייהו ודאי חלה הא אמר בפרק אלו קדשים (שם דף יט:) תנו דנתאה קדושת דמים נתאה נמי קדושת הגוף ואם כן קדשים שהפילו דאסורים בהנאה לרבי שמעון אמאי ויש לומר דפליג גם ארישא אלא דלא נחת לפלוגי אלא בחולין שנשחטו בעזרה חדא דהא חשיב התם נמי בשר בחלב בקבורה ולרבי שמעון שרי בהנאה בפ"ק דבכורות (דף י.) א"נ י"ל דנפל קדושה חלה עלייה טפי מטומטום ואנדרוגינוס משום דלאו הוה בר קיימא היה ראוי לקרבן ול"ת כיון דסבר בהויתן הן קדושים היאך קדושה חלה על יוצא דופן וכלאים דמ"ש מטומטום ואנדרוגינוס וי"ל דמיירי כגון שהקדישן בפה קודם שטלדו דאע"ג דאין קדושת אמן חלה עליהם קדושת פה חלה עליהם מיהו מתני' דכיצד מערימין (תמורה דף כד:) משמע דאפילו בקדושת פה אין קדושה חלה עליהם ועוד דבשילהי פ"ב דתמורה (דף יז.) קאמר אי אתה מוצא אלא בולדות קדשים ואליבא דרבי יהודה ואמאי לא משכחת בהקדישו בפה ושמא י"ל דדווקא טומטום ואנדרוגינוס אין קדושה חלה עליהם: **ורבנן** לטעמייהו. ול"ת אע"ג דלא מטמאי לידה מ"מ ליטהר דם קישויה דאפי' בהפילה רוח פריך בפ"ק (לעיל דף ח:) שיהא קישויה טהור אע"ג דאין טוענין לה ימי טומאה וימי טהרה ויש לומר דהתם משום דבעי למימר דמיקרי לידה כדמייתי קרא כמו ילדנו רוח אבל הכא מיעטיה קרא מרין ולד:

ואודה

עין משפט נר מצוה

יא א ב ג ד מיי' פ"ג מהל' איסורי מזבח הלכה ו:

יב ה מיי' שם הל"ב:

יג ו מיי' שם הל"ט:

יד ז מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הלכה ב סמג עשין רמג:

טו ח מיי' שם ופ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ט:

◆

תוספי הרא"ש

שהיה פסולן בקדש. פרש"י לאחר שבאו לעזרה אירע פסולן. וקשה לפירושו דא"כ רובע ונרבע בעזרה נמי והוה לן למימר אם עלו לא ירדו. ות"ק רבותינו פ' חטאת העוף השיב ר' יוחנן סליקא (א) והלא חרוחה פסולן בקדש ושמאל ולילה לא חשיב לאו פסולן בקדש אי לאו דמשכח לה הכשירה במקום אחר כשרותא התם הלכך נראה לפרש דפסול שבא ע"י דבר שכשר במקום אחר כיוצא בו קרי פסולו בקדש כלומר פסול זה קדוש וכשר במקום אחר: היינו דאיצטריך תרי קראי חד לבהמת דחולין כו'. תימה וליכתבי ג' קראי בכל תני כמו טריפה דחשיב תנא בהדי שאר פסולין כדאשכחן בפ"ק דמנחות דמצריך תרי קראי לטריפה חד לטריפה קודם הקדש וחד לטריפה לאחר הקדש ות"ת איצטריך רבנא למיעוטי מזבח דאם עלתה תרד וכשאר פסולין נמי ליכתבו תלתא קראי חד ליפסל קודם הקדש וחד ליפסל לאחר הקדש דלא יעלו לכתחלה וקרא שלישי דאם עלו ירדו וי"ל דכיון דגלי רחמנא בטריפה ה"ה לכל שאר פסולין. [illegible]

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה (משמע) וכו' בפרק דם חטאת העוף [illegible]: (ב) [illegible]: (ג) ד"ה שהיה וכו' [illegible] אלמא חשיב:

מוסף רש"י

אמורה. ומעלתנו. מרבה אני את אלו שהיה פסולן בקדש. משבאו לעזרה נפסלו (זבחים פד.). בהוייתן הן קדושים. [illegible] מן הבהמה. [illegible] הרובע והנרבע. [illegible] את הנעבד. [illegible] מן הצאן. [illegible] הנוגח. [illegible] פרט לכלאים. [illegible] פרט לנדמה. [illegible] לו: שאמו רחל והוא דומה לעז (בכורות ו.) דליטו דומה לאביו ולא לאמו, שבא מאיל ורחל ודומה לעז (ב"ק סח).

[illegible] קדושים משעת יצירה איצטריך למעוטי מזבח ותראה דגרס ליה שפיר ולרבותא נקטיה אע"ג דקסבר בהויתן הן קדושים איצטריך למעוטי כיון דלא קדם פיסולן להקדישן אבל אי אשכר לסבר במעי אמן [illegible] בסוף פרק דם שחיטה דסבר ר' שמעון בהויתן הן קדושים להתוא תנא דאמר לר' שמעון דאין איסור חל על איסור אפי' בקדשים דמוקי כל חלב בולדות קדשים וקסבר בהויתן הן קדושים והאי [illegible] שמעתא נמי מוכח הכי דצריך לאוקמי הנך פסולי בבהמה דקדשים שלא קדם הפסול להקדש ואתנן ומחיר לא משכחת לה אלא כמ"ד בהויתן הן קדושים ונתן לה ולד קדשים באתננה ואי במעי [illegible] משכחת לה שיהא (לא) אתנן ומחיר חל עליהן כדמוכח פ' בתרא דזבחים וכן פרש"י. ותימה וכיון דקסבר בהויתן הן קדושים היאך קדושה חל על יוצא דופן וכלאים הא משמע בפ' כיצד מערימין [illegible] אין קדושה חלה עליהן למ"ד בהויתן הם קדושים וצריך לחלק בין טומטום ואנדרוגינוס ליוצא דופן וכלאים משום דניכר פיסול בגופן:

(א) נ"ל סליקא אי וסכין דמטמאין בבית הבליעה והלא וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones